

Motion till riksdagen 2021/22:3417

av Emma Hult (MP)

En socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar bostadspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga bort bostadsbristen för studenter och möjliggöra nya former av hyreskontrakt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla boendeformerna för äldre och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en struktur för byggande och planering bör införas som innebär att behovet av bostäder för alla mäts och fördelas på regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur det statliga investeringsstödet bör utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett nationellt myndighetsråd för byggstandarder bör införas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga hyresgarantier bör införas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett grönt bosparkonto samt ett startlån till första bostadsköpet bör införas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga egnahemslån bör införas och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att principen om blandade upplåtelseformer i alla bostadsområden bör säkerställas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nationella mått på boendesegregation ska införas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bostadsbidraget och bostadstillägget ska förbättras och det befintliga bostadsbeståndet ska nyttjas bättre genom att det blir möjligt för inneboende att få bostadsbidrag och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett nationellt ansvar för att minska hemlösheten och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en nationell hemlöshetsstrategi som samlar relevanta aktörer likt modellen som finns i Finland och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta nödvändiga åtgärder för att se till att fler har råd att efterfråga de bostäder som byggs och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner måste ta sitt bostadsförsörjningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att boendemodellen Bostad först ska utökas kraftigt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att inrätta en nationell bostadsstiftelse och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vi behöver tillförlitlig statistik som tydligt visar på hur situationen för hemlösa utvecklas över tid och att statistiken bör tas fram med tätare mellanrum och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en nationell strategi med fokus på barns rättigheter på bostadsmarknaden samt stimulera kommuner att ta fram lokala handlingsplaner och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i socialtjänstlagen stärka skyddet för och stödet till barn i hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kommunernas ansvar för att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar för barnfamiljer kan stärkas lagstiftningsmässigt och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnfamiljer inte ska vräkas till hemlöshet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att socialtjänsten bör ges utökade möjligheter och ett utökat ansvar för att bevilja insatser till alla barnfamiljer, oavsett social problematik, och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kunskap och nationell statistik kring barns boendesituation kontinuerligt ska tas fram och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större arkitektonisk variation ska stödjas, bl.a. genom en statlig innovationsfond för nyskapande arkitektur, och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det offentliga ska vara ett föredöme genom att större vikt ska läggas vid gestaltning och variation när bostäder, skolor, vårdinrättningar m.m. byggs och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en god ljudmiljö ska skapas genom detaljplanering, arkitektur och grönska och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att buller ska minska vid källan, bl.a. genom sänkt bashastighet, och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att implementera styrmedel och stödsystem för att fasa ut farliga kemikalier i byggmaterial och tillkännager detta för regeringen.

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nationellt mål för att minimera skadliga kemikalier i nybyggda bostäder, förskolor och skolor till 2025 och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett nationellt mål om att minst hälften av alla byggnader senast 2025 ska byggas med trästomme och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att beräknad energiåtgång också är den verkliga efter att en byggnad uppförts och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa energikrav på det befintliga byggnadsbeståndet och utreda hur åtgärderna för att nå kraven bäst finansieras och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett system där fastighetsägare ges möjlighet att avsätta medel för framtida renoveringar i en skattefri underhållsfond och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekterna av ekonomiska styrmedel och vilka av dessa som skulle leda till en högre grad av återanvändning av byggmaterial vid byggnation och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner ska ges möjlighet att införa s.k. transportplaner för ökad möjlighet att strukturerat planera för minskad negativ klimatpåverkan och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödet för grönare städer ska utvecklas så att det bidrar till att bibehålla och stärka urbana ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla kommuner senast 2025 ska ha upprättat en plan för att arbeta med ekosystemtjänster i planering och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen ska anpassas för att underlätta för kommuner att ställa krav på kompensation av grönstruktur (naturvärden och rekreativvärden) när oexploaterad mark tas i anspråk för bebyggelse eller infrastruktur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i cykelinfrastruktur, spårvägar och annan kapacitetsstark kollektivtrafik ska fortsätta genom stadsmiljöavtalen och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna för parkering ska belasta den som använder parkeringsplatsen och inte belasta hyror, boendeavgifter eller det allmänna och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten inte ska kräva att kommuner bygger parkeringsplatser i samband med nybyggnation samt att PBL ska ändras så att det tydligt framgår att kommuner ska jobba med mobilitet, inte bara biltrafik, och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Vår tids största utmaning är klimatförändringarna. Byggbranschen står idag för nästan en femtedel av Sveriges totala utsläpp och då är dessvärre bara de inhemska utsläppen inräknade. Idag har vi kunskapen att bygga både passivhus och plushus, men samtidigt är energiåtgången för att värma upp våra befintliga byggnader stor. Var, av vad och hur vi bygger våra hus kommer att ha stor påverkan på vår miljö i många generationer framåt. Det vi bygger idag ska fungera väl också om 100 år och då gäller det att vi planerar våra samhällen utifrån det perspektivet. Vi behöver en hållbar bostadspolitik där miljö- och klimatpåverkan minskar.

Bostadsbyggandet är rekordhøgt. År 2019 byggdes ca 55 500 nya bostäder, att jämföra med 28 000 bostäder per år under Alliansens tid vid makten. Ändå råder det bostadsbrist på många håll i Sverige. Framför allt saknas det bostäder som människor med lägre inkomster har råd att efterfråga. Bostadsbristen drabbar inte bara den som inte kan få en bostad, utan bromsar hela samhällsutvecklingen.

Bostadsbristen minskar vi genom att bygga fler nya bostäder, öka rörligheten på bostadsmarknaden samt se till att det befintliga bostadsbeståndet utnyttjas mer effektivt. Det behöver dessutom bli enklare att hyra ut en del av sin bostad. Finansiering av nya bostäder behöver säkerställas. Miljöpartiet har i regering infört ett investeringsstöd för hyresrätter med rimliga hyror som beviljats till cirka 36 000 nya klimatsmarta hyresrätter. Investeringsstödet bör utvecklas ytterligare.

Såväl bostadspriserna som hushållens skuldsättning är på historiskt höga nivåer. Miljöpartiet anser att det är viktigt att hushållens skuldsättning minskar. Miljöpartiet vill se ett gynnat bospårande, statliga lånegarantier på svaga marknader, ett höjt och moderniserat bostadsbidrag och stöd till kommuner för att bidra till en tryggare bostadsmarknad. Sverige behöver en fortsatt grön och ambitiös bostadspolitik som gör att det byggs fler klimatsmarta bostäder för alla i samhället. Det behövs en politik som styr mot ett kontinuerligt högt bostadsbyggande oavsett konjunkturläget i Sverige och oavsett var i landet behovet finns. Där bostäder och samhällen byggs för människorna och formas så att människor, djur och natur kan mötas.

Vi behöver en hållbar bostadspolitik – socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Miljöpartiet de gröna ser därför behov av ett flertal strukturella åtgärder.

Bostäder för alla

Miljöpartiet har satt ett mål för bostadspolitikerna som innebär att det under åren 2019 till 2025 ska skapas minst 450 000 nya bostäder. Det målet måste också innebära bostäder som människor har råd att efterfråga – inte bara de som marknaden tjänar mest på.

Behovet av bostäder för alla oavsett inkomst måste mätas och fördelas på regional nivå. För det behövs ett långsiktigt och strukturerat arbete. Regioner bör i dialog med kommuner fördela bostadsbehovet per kommun, som sedan implementerar detta i riktlinjer för bostadsförsörjningen och i sina översiktsplaner. I en kommun kan det handla om behov av bostäder för till exempel äldre och nyanlända medan det i en annan kommun främst behövs bostäder för studenter, unga och låg- och medelinkomsttagare.

Vi vill bygga bort studentbostadsbristen och möjliggöra för Akademiska hus att bygga bostäder för alla studenter samt möjliggöra för hyresvärdarna att teckna hyreskontrakt som går ut när hyresgästen slutar att vara student. Idag får Akademiska

hus som huvudregel endast bygga bostäder som blockuthyrs. Det leder i praktiken till att studentlägenheterna de bygger i stort sett bara hyrs ut till internationella studenter och därmed löser hela studentbostadsbristen. Med dagens lagstiftning är det inte möjligt att ha ett tidsbegränsat kontrakt på exempelvis tre år, som är en vanlig studietid. Detta medför att personer som bott längre än två år i sin studentbostad och därmed har besittningsskydd i många fall bor kvar i sina studentbostäder även efter avslutade studier. Vi vill se över hyreslagstiftningen med avseende på denna problematik.

Vi blir alla äldre och våra äldre ska också ha trygga och bra boenden. Äldreboenden ska byggas med omtanke och möjlighet till utevistelse och aktiviteter. Vi behöver bygga fler trygghetsboenden och utveckla nya kollektiva boendeformer för äldre, där även generationer kan mötas. Detta för att råda bot på ensamhet och skapa billigare bostäder för fler.

Länsstyrelserna bör få i uppdrag att årligen följa upp utvecklingen och hur kommunernas arbete med att planera för dessa bostäder går. Om en kommun inte planerar eller på annat sätt vidtar åtgärder för att invånarnas bostadsbehov ska tillgodoses bör någon form av sanktionsmöjlighet övervägas. Vi anser inte att det är rimligt att en eller två kommuner i ett område tar ansvar för bostadsförsörjningen medan grannkommunerna inte gör det.

Fler hållbara bostäder

Miljöpartiet vill behålla och utveckla det statliga investeringsstödet för hyresrätter och studentbostäder så att fler bostäder byggs klimatsmarta och med hållbara material samt lägre hyror. Behovet av nya hyresrätter är fortsatt stort. Det finns många hushåll som behöver en bostad men inte har möjlighet att betala dagens nyproduktionshyror. Byggpriserna och hyrorna i nyproducerade bostäder måste därför pressas. Ett ökat industriellt byggande kan öka möjligheterna att bygga många nya hyresrätter till rimliga kostnader. Reglerna för investeringsstödet till hyresbostäder och studentbostäder behöver ändras så att en viss del av stödet betalas ut i förväg. Det ökar möjligheten att använda investeringsstödet som eget kapital under byggtiden och underlättar därmed finansieringen.

Investeringsstödet bör utvecklas så att det premierar påbyggnad och ombyggnad av befintliga byggnader. Det behövs fler större lägenheter för att lösa den situation av trångboddhet som en del barnfamiljer befinner sig i och vi vill därför med investeringsstödet också stimulera ett ökat byggande av större lägenheter. Det bör också införas ett statligt stöd för byggemenskaper. En byggemenskap är en lokal grupp som gemensamt vill planera och låta bygga ett bostadshus åt sig eller tillskapa bostäder genom ombyggnad. Det kan möjliggöra ett mindre tillskott av bostäder där ingen annan aktör är beredd att bygga bostäder för egen förvaltning.

En effektiv byggprocess genom stärkt samverkan inom byggstandardisering

För att stärka samverkan inom byggstandardiseringen bör det inrättas ett nationellt myndighetsråd för byggstandarder. Det nationella myndighetsrådet (13 myndigheter)

för byggstandardisering ska ledas av Boverket och ha som uppgift att effektivisera och stärka myndigheternas byggstandardiseringsarbete. En särskild nationell samordnare för byggstandardisering ska tillsättas för att lösa aktuella utmaningar inom byggnadsstandardiseringen mellan SIS, samhällsbyggnadsbranschen och Boverket.

Finansiering

Utmaningen att bygga för behovet är stor och måste antas. De som idag står längst ifrån bostadsmarknaden och ett tryggt boende är de med lägre inkomster, men det vi bygger mest av idag är inte bostäder som de med egen kraft har möjlighet att efterfråga. Vi behöver se över och stärka finansieringsförutsättningarna även för dem som inte har en fet plånbok. Miljöpartiet vill införa ett grönt bosparkonto och ett särskilt startlån till första bostadsköpet för att underlätta så att fler får möjlighet att komma in på den ägda bostadsmarknaden.

Hushåll med både betalningsförmåga och betalningsvilja kan ha svårt att få tillgång till en bostad, exempelvis p.g.a. de krav som hyresvärdar ställer på hyresgäster. Boverkets rapport "Hyresvärdars krav på blivande hyresgäster" visar till exempel att ungefär vart femte bostadsbolag idag har ett inkomstkrav om tre gånger årshyran. I syfte att underlätta för enskilda inrättas en hyresgaranti som innebär att staten garanterar en hyresgästs skyldighet att betala hyran. Kommunerna har möjlighet att göra detta redan idag men utnyttjar det sällan. Statliga hyresgarantier innebär att enskilda inte behöver vara beroende av att kommunen erbjuder hyresgaranti.

Vi vill införa statliga egnahemslån som möjliggör nybyggnation eller reovering av övergivna hus. Det finns många platser runt om i vårt land där banken ofta säger nej till lån för att bygga eller köpa hus. Det är ofta på små orter där befolkningen sakta försvinner. Vi vill ge stöd för att dessa orter istället ska fortsätta att leva.

Miljöpartiet vill att

- studentbostadsbristen byggs bort och nya former av hyreskontrakt införs
- nya boendeformer för äldre utvecklas, där även generationer kan mötas
- en struktur för byggande och planering införs, som innebär att behovet av bostäder för alla mäts och fördelas på regional nivå
- det statliga investeringsstödet utvecklas och stöd införs för byggemenskaper
- ett grönt bosparkonto och startlån till första bostadsköpet införs
- ett nationellt myndighetsråd för byggstandarder införs
- statliga hyresgarantier införs
- statliga egnahemslån införs.

Bostadspolitik för minskad segregation

Sverige har en väl utvecklad välfärd och till stora delar en välmående befolkning. Trots detta finns det människor som lever i utsatthet och i ett utanförskap. Det finns idag tydliga exempel på utsatta områden där arbetslösheten är stor, skolresultaten är låga och många lever på försörjningsstöd. Barn i dessa områden riskerar att växa upp till en ny generation vuxna i utanförskap.

Socialt hållbara städer och samhällen har förmågan att bryta utanförskap och minska segregation. Det socialt hållbara samhället skapar och upprätthåller en generell och jämställd välfärd, och kan genom det lösa sociala problem. Detta är en nödvändig grundbult för att skapa ett tillitsfullt samhälle som förmår bygga ett socialt kapital, minska utanförskap och minska segregation.

Bostadsområden ska präglas av en blandning av bostadstyper. Villaområden där de flesta bor i ett ägt boende behöver till exempel kompletteras med hyresbostäder. Det kan vara både i form av komplementbostadshus, så kallade Bolundare, eller nya flerbostadshus med hyreslägenheter. I områden med flerbostadshus där de flesta hyr sin bostad ska fler få möjlighet att äga sin bostad. Kompletterande bebyggelse i form av ytterligare ett bostadshus på en befintlig småhustomt och möjlighet att hyra ut en del av en bostad ska främjas.

Miljöpartiet vill att

- principen med blandade upplåtelseformer i alla bostadsområden, dvs fler hyreslägenheter i villaområden och områden med mestadels bostadsrätter och mer ägt boende i områden med enbart hyresrätter, ska säkerställas
- nationella mått på boendesegregation ska skapas så att det går att följa upp åtgärder och jämföra olika kommuner
- bostadsbidraget och bostadstillägget ska höjas och det befintliga bostadsbeståndet ska nyttjas bättre genom att inneboende ges möjlighet att få bostadsbidrag.

Hemlöshet

Det finns ingen typisk hemlös person, istället är personer i hemlöshet en mycket diversifierad grupp. Skillnaderna är stora mellan olika individer, såsom bakgrund, boendesituation och skäl till att personen lever i hemlöshet. Hemlösheten beskriver inte en person utan den situation som personen befinner sig i. Den kan ha sin grund i social problematik, men allt fler människor lever också i hemlöshet på grund av den svåra situationen på bostadsmarknaden. De är drabbade av en strukturell hemlöshet och behöver inget socialt stöd. Oavsett skäl till hemlösheten har alla människor behov av ett tryggt boende. För dem med social problematik är en trygg boendesituation dessutom ofta en förutsättning för att de sociala problemen ska kunna åtgärdas.

I Finland minskar hemlösheten och det är hög tid att vi vänder blicken mot vårt grannland och drar lärdomar av deras arbete. De har tagit fram en nationell strategi med den tydliga målsättningen att minska hemlösheten. En strategi som utgår från den hemlöses rättigheter och behov. Strategin innehåller en plan för samverkan mellan stat, kommun och lokala aktörer. Det är en modell som borde fungera väl i samverkanslandet Sverige. De har också undersökt behoven för människor som står utan ett hem och utifrån det tagit fram olika boendelösningar som löser olika gruppers bostadsbehov. Människor som befinner sig i hemlöshet är inte en homogen grupp.

Bostad först är en boendemodell där personer som lever i hemlöshet och har en social problematik erbjuds ett ordnat boende direkt, utan några krav som individen först måste leva upp till. Därefter erbjuds även behandling och stöd utifrån individens behov. Genom att individer får landa i ett eget tryggt boende stärks möjligheterna för dem att även ta tag i andra problem, exempelvis missbruksproblematik. Det är ett feltänk att tro att samhället underlättar för människor att ta sig ur social problematik om de inte kan få

en bostad innan problemen är lösta. Tvärtom kan bostaden vara en förutsättning för att individen ska ha kraft och ork att lösa övriga utmaningar i livet.

För att stötta kommunerna att klara bostadsförsörjningen kan Sverige med fördel inspireras av Finland som instiftade Y-stiftelsen 1985. Y-stiftelsen äger idag mer än 16 000 lägenheter i över 50 av landets kommuner och lägenheterna erbjuds till personer som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Genom att köpa spridda lägenheter och delar av hus skulle en liknande stiftelse i Sverige kunna säkra det antal lägenheter som kommunerna inte kan ta fram själva. Lägenheterna hyrs sedan ut till dem som inte kommer in på bostadsmarknaden på egen hand, antingen direkt till individerna eller genom kommuner och andra aktörer som förmedlar lägenheterna vidare.

För att minska hemlösheten i Sverige behövs ett nationellt ansvar; det räcker inte med att olika aktörer jobbar vidare på sitt håll. Vi behöver se till att det byggs bostäder som fler än bara de med fet plånbok har möjlighet att efterfråga. Vi behöver en nationell strategi som samlar relevanta aktörer likt modellen som finns i Finland. Vi behöver se till att fler kommuner tar sitt bostadsförsörjningsansvar och att boendemodellen Bostad först kraftigt utökas, och vi behöver se över möjligheterna att skapa en nationell bostadsstiftelse.

Vi behöver också tillförlitlig statistik som tydligt visar hur situationen för hemlösa utvecklas över tid. Med den utveckling av utbredd hemlöshet vi har idag behöver statistiken tas fram med tätare mellanrum.

Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden

Barns uppväxtvillkor är en fråga av avgörande betydelse för varje samhälle som gör anspråk på att vara gott. Inte minst är det centralt att tillgodose barns rätt till ett tryggt hem. Trots det lever många barn i Sverige i osäkra boendeförhållanden. I Socialstyrelsens rapport Hemlöshet 2017 – omfattning och karaktär (2017) skattas 10 500–15 000 barn ha bott i någon form av hemlöshet under Socialstyrelsens mätvecka, antingen stadigvarande eller växelvis. Sammantaget hade minst 24 000 barn i Sverige föräldrar som befann sig i hemlöshet.

För att motverka hemlöshet bland barnfamiljer och uppnå den självklara målsättningen att varje barn ska ha ett tryggt hem behövs reformer. Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att ta fram en nationell strategi för hur hemlösheten bland barnfamiljer ska minska och barns situation stärkas, i samråd med Boverket, Barnombudsmannen och andra relevanta myndigheter. Vidare bör kommunerna stimuleras att anta egna handlingsplaner för barnfamiljer i hemlöshet.

Dessa problemområden behöver också beaktas i socialtjänstlagen där förändringar i lagstiftningen bör göras.

Vidare behövs boendelösningar för barnfamiljer i hemlöshet, såsom exempelvis genomgångsbostäder som på sikt leder in på den ordinarie bostadsmarknaden eller utökade möjligheter för barnfamiljer att få förtur när det finns en bostadskö. Socialtjänsten har inget bostadsförsörjningsansvar och kommunen som helhet behöver därför tillhandahålla konkreta verktyg till socialtjänsten för att de ska kunna erbjuda boendelösningar till barnfamiljer. Det bör utredas på vilket sätt kommunernas ansvar för att tillhandahålla dylika lösningar kan stärkas lagstiftningsmässigt avseende

barnfamiljer. I detta bör ingå att se över hur bostadsförsörjningslagen kan kompletteras med skrivningar om barnets rätt till en skälig levnadsnivå när det gäller boende.

Det bör även fastslås i lagstiftningen att boendelösningar för barnfamiljer ska vara trygga och lämpliga för barn. Barnfamiljer ska inte heller vräkas till hemlöshet. Hyresvärdar ska alltid behöva ta kontakt med socialtjänsten innan en vräkning kan genomföras för att försöka hitta en annan utväg. Om det av något skäl inte går att undvika att vräkning verkställs ska ett långsiktigt boende tillhandahållas och uppbrott från barnens skola, förskola och vänner ska undvikas i så stor utsträckning som möjligt.

Socialtjänsten måste också ges utökade möjligheter i lagstiftningen att tillhandahålla boendelösningar för barnfamiljer i hemlöshet när social problematik saknas. Den strukturella hemlösheten har fört med sig att socialtjänsten idag möter barnfamiljer utan social problematik och med egna inkomster som har mycket svårt att ta sig in på bostadsmarknaden. Dessa barnfamiljer är inte tänkta att vara en målgrupp för socialtjänsten. Socialtjänsten bör därför ges utökade möjligheter och ett utökat ansvar för att bevilja insatser till alla barnfamiljer, oavsett social problematik.

Avslutningsvis behöver kunskap och nationell statistik kring barns boendesituation tas fram. Det är viktigt att vi kan följa utvecklingen av hemlöshet och osäkra boendesituationer bland barn och på sikt försäkra oss om att vi börjat vända utvecklingen. Socialstyrelsen bör därför ges ett sådant uppdrag, vilket bör genomföras i samverkan med kommunerna.

Miljöpartiet vill att

- en nationell strategi med fokus på barns rättigheter på bostadsmarknaden tas fram samt att kommuner stimuleras till att ta fram lokala handlingsplaner
- skyddet för och stödet till barn i hemlöshet ska stärkas i socialtjänstlagen
- kommunernas ansvar för att tillhandahålla långsiktiga boendelösningar för barnfamiljer ska stärkas i lagstiftningen
- barnfamiljer inte ska vräkas till hemlöshet
- socialtjänsten ges utökade möjligheter och ett utökat ansvar för att bevilja insatser till alla barnfamiljer, oavsett social problematik
- kunskap och nationell statistik kring barns boendesituation kontinuerligt ska tas fram.

Klimatsäkra bostadspolitiken

Klimatet är vår tids största ödesfråga. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och senast 2045 ska Sverige ha nollutsläpp av växthusgaser. Bygg- och fastighetssektorn står för ca 20 % av landets totala utsläpp av växthusgaser – och då är endast inhemska utsläpp inräknade. Det är framför allt byggskedet och särskilt valet av material som behöver bli mer klimat- och miljösmart. Användningen av plast i byggnation utgör en betydande andel av Sveriges totala plastanvändning och den behöver minska. Det är svårt att återvinna plast som innehåller farliga kemikalier. Därför är det av särskild vikt att de plaster som fortsatt används vid byggnation är giftfria. Vi behöver också se över möjligheten att klimatförbättra vårt befintliga byggnadsbestånd. Det behövs en politik för att kunna mäta, följa och minska den negativa klimatpåverkan från sektorn ur ett brett perspektiv.

Bygg och planera klimatsmart

Miljöpartiet vill åstadkomma en hållbar och cirkulär bygg- och bostadspolitik för att säkerställa kommande generationers tillgång till en levande natur och mångfald, såväl i staden som i samhället i övrigt. Detta ställer krav på att offentliga aktörer såsom kommuner och regioner långsiktigt ska utveckla och använda sitt ägarskap av mark på ett hållbart sätt för att det växande samhället ska värna och utveckla den biologiska mångfalden.

Städer och samhällen står inför stora utmaningar när det gäller strategisk planering för att möta klimatförändringar och ställa om till ett fossilfritt samhälle. Vi vill att kommunernas skadeståndsansvar ska utökas från 10 till 20 år, och att va-taxan i högre utsträckning ska kunna finansiera förebyggande åtgärder. Klimatanpassningsåtgärder ska utformas så att de bidrar till mervärden i stadsmiljön. Det behöver också bli enklare att skapa kommunal och privat medfinansiering för såväl åtgärder som förebygger översvämningar som andra åtgärder för att möta klimatförändringarna.

Öka träbyggandet

Ett utvecklat träbyggande kan bidra till att möta behovet av nya och överkomliga bostäder av god kvalitet. Trä har egenskaper som ger bra förutsättningar för industriell byggproduktion, en hög grad av prefabricering och serietillverkning, vilket på sikt kan pressa byggkostnaderna, effektivisera bostadsbyggandet och öka konkurrensen på marknaden. En stor del av en byggnads miljöbelastning är kopplad till själva tillverkningsprocessen, bl.a. beroende på vilka material som används, hur mycket transporter som behövs och vilka markberedningsarbeten som fordras. Sverige har länge fokuserat på att minska energiförbrukningen i nya och befintliga bostäder, där vatten-, el- och värmeförbrukning har stått i centrum. Det finns idag behov av ett ökat fokus på byggskedet och klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv.

Genom att trä används binds koldioxid under lång tid i byggnaden. Trä är även relativt lätt och minskar på så vis transporterna och förenklar påbyggnader på befintliga fastigheter. Det är helt enkelt klimatsmart att använda trä som byggmaterial.

Mer resurseffektiv användning av byggmaterial

Flera statliga utredningar har undersökt hur det går att få en mer resurseffektiv användning av byggmaterial. Vi ser att det är viktigt att skapa incitament för att återvinna och återbruka byggmaterial även i nyproduktion. Det finns exempel där återvinning av byggpallar från byggen minskat mängden avfall från byggen och också minskat miljöbelastningen. Genom projektet Byggpall har koldioxidutsläppen halverats för byggpallar, jämfört med om det istället enbart skulle tillverkas nya byggpallar.

Om ett liknande system också skulle byggas upp för återbruk av byggmaterial skulle avsevärda miljö- och klimatvinster uppnås. För att skapa ett incitament för branschen och för köparna att använda mer återvunnet och återbrukat byggmaterial vill vi utreda effekterna av och vilka ekonomiska styrmedel som skulle leda till en högre grad av återanvändning av byggmaterial vid byggnation. En av faktorerna där staten kan ge incitament till en högre användningsgrad av återbrukat byggmaterial är om det skulle

ges rabatt på till exempel lagfartskostnader och pantbrev, eller om vägen framåt är incitament kopplade till bygglovstaxan beroende på hur mycket återanvänt material som används.

Energikrav

Idag går det att bygga passivhus, ja till och med plushus. Vi behöver se till att de hus som byggs nu inte bara beräknar fram sin energiåtgång utan också visar att den stämmer genom mätning då husen väl har uppförts. Vår största utmaning när det gäller energiåtgången för byggnader är vårt befintliga bostadsbestånd, alla de hus som redan är byggda. Vi behöver se till att vi kan klimatförbättra de hus som redan finns och för det behöver vi ställa krav på hur mycket energi de faktiskt får dra. Däremot behöver de renoveringar som görs ske varsamt för att undvika överrenoveringar och inte belasta hyresgästernas ekonomi i sådan utsträckning att de inte har möjlighet att bo kvar.

Miljöpartiet vill att:

- Ett nationellt mål ska införas om att minst hälften av alla byggnader senast 2025 ska byggas med trästomme.
- Den beräknade energiåtgången också är den verkliga efter att en byggnad uppförts.
- Energikrav införs för det befintliga byggnadsbeståndet och att det utreds hur åtgärderna för att nå kraven bäst finansieras.
- Ett system där fastighetsägare ges möjlighet att avsätta medel för framtida renoveringar i en skattefri underhållsfond ska införas. Genom att ha möjlighet att avsätta medel för framtida renoveringar i en skattefri underhållsfond uppmuntras fastighetsägare till ett sparande som bidrar till en större andel eget kapital vid renoveringstillfället. Detta bidrar till en minskad energiåtgång och minskad negativ klimatpåverkan. Fonden skapar bättre förutsättningar för en renovering men ger inget omedelbart incitament för att energieffektivisera.
- Man utreder effekterna av och vilka ekonomiska styrmedel som skulle leda till en högre grad av återanvändning av byggmaterial vid byggnation.
- Kommuner ska ges möjlighet att införa så kallade transportplaner. Det ger ökad möjlighet för kommuner att strukturerat planera för en minskad negativ klimatpåverkan.

Hellre parker än parkeringar

Miljöpartiet vill verka för att det moderna och hållbara samhället nyttjar mark på gator, torg och parkeringar mer modernt och resurseffektivt. Täta städer underlättar för människor att använda hållbara transporter i sitt vardagsliv. Människor och grönska ska prioriteras framför bilar.

Grönskande städer är levande städer

När städerna växer behöver planering och insatser för stadsgrönska och ekosystemtjänster prioriteras. Grönska i städer bidrar till bättre luftkvalitet och ett mer behagligt mikroklimat, kyler av och balanserar vattenflöden samt bidrar till människors välmående och hälsa. Miljöpartiet har i regering inrättat ett statligt stöd för investeringar i städernas grönska och ekosystemtjänster. Vi behöver också se till att naturvärdesinventeringar görs för att tidigt i planeringsprocessen ha alla förutsättningar på plats.

Alla städer, stora som små, har grönområden som kan utvecklas, skyddas eller iordningställas. Genom att i den övergripande samhällsplaneringen upprätta en grönstrukturplan kan kommunerna sedan på ett tydligt sätt ställa krav på grönytefaktor i byggprojekt. Även mindre orter behöver en strategisk planering och få möjlighet att utvecklas. Fler attraktiva regionala centra med fungerande kollektivtrafiklösningar behövs för att avlasta och komplettera en hårt belastad stad.

Planera för mänskliga möten

Den offentliga miljön kring gator och torg ska underlätta och stimulera till möten och upplevelser. Miljöpartiet vill bidra till att fler människor ges möjlighet att tillbringa mer tid utomhus. Möjligheter att mötas, utöva och uppleva kultur får inte glömmas bort vid nyproduktion av bostäder. Befintliga platser för kultur bör värnas och utvecklas. Miljöpartiet vill ha ett levande park-, gatu- och kulturliv där alla kan ha tillgång till kulturmötesplatser i det offentliga stadsrummet. Skolor, kulturbyggnader och andra offentliga byggnader bör ha en särskilt hög arkitektonisk kvalitet.

Samhällsplanering för bostadsbyggnation i täta stadsområden möter ofta utmaningar och bekymmer när det gäller lagkrav på tillgång till parkeringar. Parkeringsproblematiken blir också en del i kalkylen som påverkar själva byggprojektet eftersom det handlar om tillgång till markyta och kostnad. Risken är stor att miljökraven i stora byggprojekt sänks för att klara kostnader för byggnation av parkeringar.

Miljöpartiet vill att

- stödet för grönare städer ska utvecklas så att det bidrar till att bibehålla och stärka urbana ekosystemtjänster
- alla kommuner senast 2025 ska ha upprättat en plan för att arbeta med ekosystemtjänster i planering
- lagstiftningen ska anpassas för att underlätta för kommuner att ställa krav på kompensation av grönstruktur (naturvärden och rekreativvärden) när oexploaterad mark tas i anspråk för bebyggelse eller infrastruktur
- investeringar i cykelinfrastruktur, spårvägar och annan kapacitetsstark kollektivtrafik ska fortsätta genom stadsmiljöavtalen
- kostnaderna för parkering ska belasta den som använder parkeringsplatsen och inte belasta hyror, boendeavgifter eller det allmänna
- staten inte ska kräva att kommuner bygger parkeringsplatser i samband med nybyggnation. PBL måste ändras så att det tydligt framgår att kommuner ska jobba med mobilitet, inte bara biltrafik.

Emma Hult (MP)